

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
«ОСНОВИ ВЗАЄМОДІЇ ГРОМАДЯНСЬКОГО
СУСПІЛЬСТВА З ОРГАНАМИ ВЛАДИ»

Рівень вищої освіти	Бакалавр
Код і найменування спеціальності, тип і назва освітньої програми	Всі спеціальності (всі ОПП) Навчально-наукового інституту економіки, управління, права та інформаційних технологій
Статус навчальної дисципліни	Вибіркова факультетська
Курс, семестр	3 курс, 1 семестр
Трудомісткість	120 год, 4 кредитів ЄКТС
Мова(и) викладання	Державна
ННІ / факультет, кафедра	Навчально-науковий інститут економіки, управління, права та інформаційних технологій; кафедра публічного управління та адміністрування
Контактні дані розробника	Щетініна Тетяна Олексіївна, кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри <i>Контакти:</i> ауд. 494 (навчальний корпус № 4); <i>e-mail:</i> tetiana.shchetinina@pdau.edu.ua <i>сторінка викладача на сайті ПДАУ:</i> https://www.pdau.edu.ua/people/shchetinina-tetyana-oleksiyivna
Мета вивчення навчальної дисципліни	Сформувати у здобувачів вищої освіти теоретичних знань та практичних вмінь щодо організації взаємодії громадянського суспільства (громадських організацій, об'єднань, суспільних рухів) з органами публічної влади.
Компетентності	<i>Загальні:</i> ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК 2. Здатність працювати в команді, мотивувати людей та рухатися до спільної мети, бути лідером, діяти соціально відповідально та свідомо. ЗК 3. Здатність удосконалювати й розвивати професійний, інтелектуальний і культурний рівні.
Результати навчання	ПРН 1. Уміти здійснювати ефективну комунікацію, аргументувати свою позицію, використовувати сучасні інформаційні та комунікаційні технології, діяти у сфері суспільних відносин на засадах соціальної відповідальності, правових та етичних норм.
Методи навчання	<i>Методи організації навчання:</i> <i>словесні:</i> лекція, розповідь, пояснення; <i>практичні:</i> виконання завдань на практичних заняттях, робота з навчально-методичною літературою; <i>Методи стимулювання:</i> оперативний контроль, вказування на недоліки; <i>Інноваційні методи:</i> <i>інтерактивні:</i> інтерактивні презентації (за результатами самостійної роботи здобувачів), брейм-стормінг («мозковий штурм»);

	<p><i>мультимедійні</i>: використання презентацій;</p> <p><i>Методи контролю</i>:</p> <p><i>усного контролю</i>: опитування;</p> <p><i>письмового контролю</i>: тести; контрольна робота (для здобувачів заочної форми навчання).</p>
<p>Програма навчальної дисципліни</p>	<p>Тема 1. Теоретичні засади взаємодії громадянського суспільства з органами влади: поняття, зміст, основні напрями.</p> <p>Тема 2. Правові засади взаємодії громадянського суспільства з органами влади.</p> <p>Тема 3. Організації громадянського суспільства.</p> <p>Тема 4. Звернення громадян до органів влади: правове регулювання, порядок подання та розгляду.</p> <p>Тема 5. Електронні петиції: порядок подання, процедури голосування та розгляду.</p> <p>Тема 6. Громадські слухання як форма взаємодії з органами влади.</p> <p>Тема 7. Створення та діяльність консультативно-дорадчих органів при органах виконавчої влади та місцевого самоврядування (громадські ради).</p> <p>Тема 8. Поняття громадського контролю за діяльністю органів влади: суб'єкти, об'єкти, основні форми та методи</p>
<p>Стратегія оцінювання результатів навчання</p>	<p>Оцінювання реалізується викладачем у відповідності до Положення про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у ПДАУ.</p> <p>Оцінювання здійснюється у відповідності до Робочої програми навчальної дисципліни (доступна здобувачам на платформі Moodle) згідно з критеріями за визначеними формами контролю результатів навчання, відображених у вигляді схеми нарахування балів за: виконання завдань на практичних заняттях; самостійну роботу; тести; контрольну роботу (для здобувачів заочної форми навчання).</p> <p>Форма семестрового контролю знань здобувачів вищої освіти згідно з робочим та навчальним планом – залік.</p>
<p>Політика навчальної дисципліни</p>	<p>щодо умов відвідування занять передбачає:</p> <p>відпрацювання пропусків занять, якщо вони мали місце з поважних причин; повторне проходження контрольного заходу для ліквідації підсумкової академічної заборгованості, але не більше двох разів; повторне проходження контрольного заходу для підвищення позитивної оцінки;</p> <p>щодо правил поведінки на заняттях передбачає:</p> <p>здобувачі повинні дотримуватися дефлайнів при виконанні завдань на практичних заняттях та у ході виконання завдань самостійної роботи; використання мобільних пристроїв не допускається;</p> <p>щодо академічної доброчесності:</p> <p>здобувачі керуються відповідними Положеннями ПДАУ та самостійно виконують навчальні завдання поточного та підсумкового контролю; обов'язково посилаються на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримуються норм законодавства України про авторське право і суміжні права; надають достовірну інформацію про результати власної</p>

	<p>(наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації; списування під час виконання завдань на практичних заняттях або в ході виконання контрольної роботи дає підстави викладачу оцінити діяльність здобувача на 0 балів;</p> <p>щодо <i>перезарахування результатів навчання, здобутих в інформальній та неформальній освіті</i>: здобувачі можуть самостійно або після консультацій з викладачем опанувати на онлайн-платформах або в інший спосіб навчальні програми (проекти), курси, що матиме підтвердження у вигляді сертифікату з визначенням кількості годин та тематикою занять. За наявності сертифікату окремі теми, що відповідають змісту навчальної програми та очікуваним результатам навчання можуть бути здобувачеві перезараховані згідно Положення про порядок визнання результатів навчання, набутих у неформальній та інформальній освіті, здобувачами вищої освіти ПДАУ.</p>
<p>Передумови для вивчення навчальної дисципліни (за потреби)</p>	<p>Відповідно до структурно-логічної схеми освітньо-професійних програм всіх спеціальностей ННІ ЕУПІТ вивченню даної навчальної дисципліни передують наступні навчальні дисципліни: «Правознавство», «Філософія», «Історія та культура України» (для спеціальності 081 Право – «Історія держави і права України»).</p>
<p>Додаткові матеріали для представлення навчальної дисципліни (за потреби)</p>	<p><i>на платформі Moodle розміщено:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – робоча програма навчальної дисципліни; – матеріали лекцій, завдання для практичних занять, завдання для виконання самостійної роботи, методичні рекомендації для виконання завдань контрольної роботи (для здобувачів заочної форми навчання), тести.
<p>Рекомендовані джерела інформації</p>	<p style="text-align: center;"><i>Основні</i></p> <p><i>Нормативно-правові акти</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Конституція України : Основний Закон від 28.06.1996 р. (редакція 01.01.2020 р.). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#top 2. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права (Міжнародний пакт ратифіковано Указом Президії Верховної Ради Української РСР № 2148-VIII (2148-08) від 19.10.73 р.). URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_043 3. Переглянута Європейська хартія про участь молоді в громадському житті на місцевому і регіональному рівні. Конгрес місцевих та регіональних влад Європи, 12 травня 2003 р. К.: SPDP, Council of Europe, 2015. 37 с. URL : https://rm.coe.int/168071b58f 4. Про волонтерську діяльність : Закон України від 19.04.2011 р. № 3236-IV (редакція 03.07.2020 р.). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3236-17#Text 5. Про громадські об'єднання : Закон України від 22.03.2012 р. № 4572-VI (редакція 25.02.2021 р.). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4572-17#Text 6. Про звернення громадян : Закон України від 02.10.1996 р. № 393/96-ВР (редакція 01.01.2020 р.). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/393/96-%D0%B2%D1%

80#Text

7. Про місцеве самоврядування : Закон України від 21.05.1997 р. № 280/97-ВР (редакція 29.08.2021 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-D0%B2%D1%80#top>
8. Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини: Закон України від 23.12.1997 № 776/97-ВР (редакція 16.07.2021 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/776/97-%D0%B2%D1%80#Text>
9. Хартія Ради Європи з освіти для демократичного громадянства та освіти з прав людини. Київ: Основа, 2017. 44 с.

Навчально-наукова література

1. Алексеев В.М. Суспільство та держава: управлінські взаємовідносини : монографія. Чернівці: Технодрук, 2012. 344 с.
2. Алексеев В.М. Теоретичні засади взаємовідносин держави та суспільства в управлінні: монографія. Чернівці: Технодрук, 2012. 392 с.
3. Бабін Б.В., Ковбан А.В. Права людини та громадянське суспільство : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Одеса : Фенікс, 2014. 320 с.
4. Взаємодія органів державної влади та громадянського суспільства : навчальний посібник / за наук. ред. д-ра соц. наук, проф. Ю. П. Сурміна, д-ра іст. наук, проф. А. М. Михненко ; авт. кол. : Ю. П. Сурмін, А. М. Михненко, Т. П. Крушельницька та ін. К. : НАДУ, 2011. 388 с.
5. Габермас Ю. Структурні перетворення у сфері відкритості: дослідження категорії громадянське суспільство. Львів : Літопис, 2000. 317 с.
6. Громадянське суспільство в Україні: становлення та розвиток : навч. посіб. / кол. авт.: А. М. Михненко, С. О. Кравченко, І. В. Пантелейчук та ін. К. : УкрСІЧ, 2015. 347 с.
7. Громадянське суспільство: історія та сучасність; за ред. Т. В. Розової. Одеса : Юрид. література, 2010. 342 с.
8. Крутій О.М. Комплексний механізм діалогової взаємодії органів влади і громадськості. URL: <http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/db/2012-2/doc/1/02.pdf>.
9. Місцеві ініціативи та залучення громадськості до здійснення місцевого самоврядування. Навчальний посібник для посадових осіб місцевого самоврядування /Карий О.І., Панас Я.В./ Асоціація міст України. К.: ТОВ «ПІДПРИЄМСТВО «ВІ ЕН ЕЙ», 2015. 176 с.
10. Посібник волонтера / В. В. Вашкович, О.Ю. Василенко, Т. О. Карабін, Я. В. Лазур, В. В. Манзюк, В. М. Рошканюк. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2022. 88 с.
11. Радченко О.В. Держава і демократія : перший мультисемантичний політичний словник : навч. посіб. Харків : Вид-во Асоціації докторів держ. упр., 2011. 312 с.
12. Скажи своє слово! Посібник з Переглянута Європейська хартія про участь молоді в громадському житті на місцевому і регіональному рівні. Страсбург: Вид-во Ради Європи; Біла Церква: Час Змін Інформ, 2016. 142 с. URL: <https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/332/UEY.pdf>
13. Суспільство та влада: механізми взаємодії : навч.-метод. матеріали для слухачів дисципліни “Механізми взаємодії суспільства і влади” / А.М. Михненко, С.О. Кравченко, І.В.Пантелейчук та ін. Київ : НАДУ, 2013. 80 с.
14. Холдар Дж. Г., Захарченко О. Посібник з участі громадськості. К.: Проект «Голос громадськості», Міжнародний центр перспективних досліджень, 2002.

Допоміжні

1. Архипова Є.О., Дмитренко Н.О. Ефективна комунікація між органами державної влади та громадськістю як умова розвитку демократичного суспільства. *Інвестиції: практика та досвід*. 2016. № 1. С. 92–96.
2. Взаємодія влади та громадянського суспільства: які виклики в умовах війни? *UPLAN (Ukrainian Public Law and Administration Network) / Громадська мережа публічного права та адміністрації: сайт*. 2023. URL: <https://uplan.org.ua/news/vzaiemodiia-vlady-ta-hromadianskoho-suspilstva-iaki-vykyky-v-umovakh-viiny/> [стаття та відеозапис експертної дискусії].
3. Козаков В.М., Рашковська О.В., Ребало В.А., Романенко Є.О., Чаплай І.В. Державно-громадянська комунікація: шлях від кризи до взаємодії: монографія. Серія «Публічне адміністрування». Вип. 1. Київ : ДП «Вид. дім “Персонал”», 2017. 288 с. Бібліогр.: С.267–287.
4. Козар Ю. Базові засади розбудови інституту громадянського суспільства в Україні: європейський та вітчизняний досвід. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2023. № 1. С.95-101. URL: <https://visnik.dduvs.in.ua/wp-content/uploads/2023/04/1/1-2023-95-101.pdf>
5. Опалько Ю. В. Перспективи удосконалення конституційних засад громадянського суспільства в процесі реформування Конституції України. Аналітична записка. 2013. *НІСД: Національний інститут стратегічних досліджень: вебсайт*. URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/gromadyanske-suspilstvo/perspektivi-udoshkonalennya-konstituciynikh-zasad>
6. Рада та громада або як залучати громадян до місцевого самоврядування. Посібник для працівників органів місцевого самоврядування / Н. Ільків, О. Карий, О. Кушнарєнко і ін. К.: Академпрес, 2003. 132 с.
7. Радченко О. В. Держава і демократія : перший мультисемантичний політичний словник : навч. посіб. Харків : Вид-во Асоціації докторів держ. упр., 2011. 312 с.
8. Тохтарова І. М. Волонтерський рух в Україні: шлях до розвитку громадянського суспільства як сфери соціальних відносин. Теорія та практика державного управління і місцевого самоврядування. *Херсонський національний технічний університет*, 2014. № 2. URL: http://el-zbirn-du.at.ua/2014_2/5.pdf
9. Чуприна Л. Соціальні мережі як інструмент реалізації громадських ініціатив. URL: <http://goo.gl/TLPJwH>
10. Щетініна Т. О. Місцеві ініціативи як інструмент громадської участі: правові аспекти та цифрова трансформація. *Електронне наукове видання «Публічне адміністрування та національна безпека»*. 2022. № 8 (30). С. 27-31; URL: <https://www.inter-nauka.com/issues/administration2022/8/8497>

Інформаційні ресурси мережі Інтернет

1. Верховна Рада України : офіційний веб-портал. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws>
2. Президент України: Офіційне інтернет-представництво. URL: <https://www.president.gov.ua/>
3. Урядовий портал: Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. URL: <https://www.kmu.gov.ua/>
4. Полтавська міська рада : офіційний сайт. URL: <http://www.rada-poltava.gov.ua>
5. Полтавська обласна військова адміністрація : офіційний сайт. URL: <https://poda.gov.ua/>
6. Юристконсульт : Народний правовий портал (Коментовані

	<p>кодекси, науково-практичні коментарі чинного законодавства). URL: http://legalexpert.in.ua/komkodeks.html</p> <p>7. Електронна юридична бібліотека. URL: http://pravo-ukraine.org.ua/resyrsi/biblioteka</p> <p>8. Лабораторія законодавчих ініціатив: громадська організація : офіційний сайт. URL: http://parlament.org.ua/</p> <p>9. Інститут Законодавства Верховної Ради України : офіційний сайт. URL: http://instzak.rada.gov.ua/</p> <p>10. EuroNest Parliamentary Assembly: офіційний сайт. URL: http://www.europarl.europa.eu/euronest/en/home.html</p> <p>11. Віртуальний Ресурсний Центр. URL: http://www.ngo.org.ua/</p> <p>12. Громадська організація «Громадянський Корпус». URL: http://gkorpus.org/</p> <p>13. Інтерактивна інформаційно-аналітична система «Громадянське суспільство і влада». URL: http://civic.kmu.gov.ua/civic/control/uk/index</p> <p>14. Портал «Громадський простір». URL: http://www.civicua.org/main/index.html</p> <p>15. Програма розвитку Організації Об'єднаних Націй. URL: http://www.undp.org</p> <p>16. Рада підприємців при Кабінеті Міністрів України. URL: http://www.radakmu.org.ua/</p> <p>17. Сайт «Право Знати». URL: http://stop-x-files-ua.org/</p> <p>18. FreedomHouse. URL: http://www.freedomhouse.org</p> <p>19. Open government partnership. URL: http://www.opengovpartnership.org</p>
Рік введення	2024